

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№12
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 598 sahifa,
2-dekabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijranovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Yangi O'zbekiston sharoitida ayollar ijtimoiy faolligini oshirishda psixologik motivatsiya va o'z-o'zini rivojlantirish strategiyalari	26
<i>Xuseynova Abira Amanovna</i>	
Pragmalinguodidactic Principles in Teaching English for Philologist Students and their Application in Intercultural Communication.....	31
<i>Arzieva Bibi-Sanem Aynazarovna</i>	
Metakognitiv ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan biologiya o'quv materiallarini loyihalash, joriy etish va samaradorligini baholash.....	35
<i>Abdurasulova Gulrux Habibullayevna</i>	
Oligofreniya holatida neyropsixologik tashxislar qo'llanilishining umumiy masalalari	40
<i>Akramov Dostonbek Ikromjon o'g'li, Xojaliyeva Sarvinoz Elyorjon qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalari talabalarida kreativ kompetensiyani rivojlantirish pedagogik muammo sifatida ...	44
<i>Asatova Dildora Aslamovna</i>	
Ingliz tili o'qish ko'nikmalarini takomillashtirishda autentik manbalarning roli.....	49
<i>Bekmuratova Nargiza Arislanbayevna</i>	
Insuldan keyingi nutqni tiklashda logopedik reabilitatsiya va nevrologik muolajalar integratsiyasi	52
<i>Boltaboyeva Xurshida Sharofiddinovna</i>	
The Concept of Symbols in Linguoculturology	56
<i>Hamraqulova Gulandom Sodiq qizi</i>	
Buyuk ipak yo'li xalqlari o'rtasidagi pedagogik va madaniy aloqalarning vujudga kelishi.....	59
<i>Mirxalilova Nargiza Akbarovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarni bolalarni nutqini o'stirishga bo'lgan kasbiy-pedagogik tayyorgarligini o'stirish	63
<i>Mitaliboyeva Dildora</i>	
Koxlear implantli bolalarning eshituv–nutqiy faolligini oshirishda differensial yondashuv asosida korreksion-pedagogik ish	66
<i>Nartayeva Shahoza Yulchibayevna</i>	
Fasilitatsion yondashuv asosida kichik maktabgacha yoshdagi bolalarda adaptiv ko'nikmalarni rivojlantirishning psixologik-pedagogik mexanizmlari.....	71
<i>Normatova Nilufar Komilovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda disgrafiyasi bo'lgan o'quvchilarda yozish kompetensiyalarini shakllantirishning ilmiy-nazariy asoslari (XIX–XXI asrlarda).....	76
<i>Qaxxorova Saidaxon, Mamarajabova Zulfiya</i>	
Raqamli texnologiyalar va onlayn platformalar orqali olimpiya ta'limini rivojlantirish: yoshlar orasida axloqiy va jismoniy madaniyatni oshirish	80
<i>Qodirov Jurabek Mamatsimonovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida sun'iy intellekt bilim va savodxonligini rivojlantiradigan innovatsion jismoniy-interaktiv o'yinlar: pedagogik model.....	83
<i>Quvonova Nodirabegim Shavkat qizi</i>	
“Sab' ai sayyor” asarida qo'llangan onomastik birliklar haqida mulohazalar	87
<i>Gadayev Oybek Yaxshiboyevich, Ravshanova Sharbatoy Rahmatilla qizi</i>	
Ijtimoiy tarmoq shifokorlarining masofaviy konsultatsiyalari shaxs psixikasi va salomatligiga ta'siri	91
<i>Askarova Nargiza Abdivaliyevna, Ravshanova Zarnigor Daminovna</i>	
Talabalar ilmiy dunyoqarashini rivojlantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalari va interfaol metodlardan foydalanish.....	95
<i>Satvoldiyev Faxriddin Akbarali o'g'li</i>	
Innovatsion ta'lim texnologiyalari orqali pedagoglarning kreativligini rivojlantirish	99
<i>Saydullayeva Gulasal Umidjon qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar motorikasini rivojlantirishning standart modeli	102
<i>Sirojiddinova Xamidaxon Xasanboy qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning shaxslararo munosabat kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	106
<i>Turg'unova Gulnoza Muhammadjonovna, Xodjiyeva Mahliyo</i>	

Shaxsdagi mehnat motivatsiyasi samaradorligini ta'minlashga xizmat qiluvchi korrelyatsion bog'liqliklar tahlili	109
Xusanov Samariddin Maxmadaminovich	
Auditoriyadan tashqari musiqiy mashg'ulotlarni art-terapiya yordamida tashkil etish asoslari	112
Yarashev Jo'rabek To'rayevich	
Формирование творческого мышления школьников на уроках музыки	117
Габдульманова Ильнура Минисламовна	
Теоретико-методологические основы коллаборативного обучения, кооперативных подходов и интерактивных педагогических методов	119
Жураева Мафтуна Бахтиёр кизи	
Педагогическое колесо как инструмент формирования цифровой компетентности будущих педагогов дошкольного образования.....	124
Урзова М. Б., Усманова У. Б.	
Особенности гражданского воспитания обучающихся в системе “школа–махалла” в Узбекистане ..	130
Хайдаров Шавкат Шамсиддин угли	
Педагогические условия формирования языковой грамотности у учащихся с тяжелыми нарушениями речи.....	135
Юсупова Зулайхо Бахром кизи	
Valeologik tarbiyada o'yin texnologiyalarining ahamiyati.....	139
Berkinova Charos Islomovna	
O'quvchilarda faol fuqarolik kompetensiyasi tushunchasi, mazmuni va shakllanishi	142
Buvorayeva Gulruh Shoikrom qizi	
Boshlang'ich ta'limda STEAM yondashuvi asosida o'qitishning didaktik imkoniyatlari	145
Cho'tboyeva Munisxon Eshpo'lat qizi	
Tabiatga muhabbat: maktabgacha ta'limda milliy qadriyatlar va o'yinlar orqali ekologik tarbiya	150
Ergasheva Umriniso Komilovna	
Zamonaviy ta'lim – talabalar ijtimoiy intellektini shakllantirish omilidir.....	153
Ermatova Gulnoz Pirimovna	
O'zbekistonning eng yangi tarixi fanini o'qitishda pedagogik texnologiyaning o'rni	156
Gazibekova Feruza Hakimovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining raqamli texnologiyalar muhitida tanqidiy va mustaqil fikrlashini rivojlantirish metodikasi	159
Haydarova Feruza Haydar qizi	
Talabalarda ma'naviy-axloqiy fazilatlar va sifatlarni shakllantirish mexanizmi.....	162
Jumanazarova Dilnoza Umurzaqovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kasbga bo'lgan qiziqishlarini shakllantirishda interfaol metodlarni qo'llash texnologiyasi.....	165
Jumayeva Malika Aliyevna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarda kasbiy-nutq madaniyatini rivojlantirish.....	168
Lutfetdinova Ra'no Xusnetdinovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik rivojlanishga zamonaviy yondashuvlar va jahon tajribalari ..	172
Masharipova Barno Erkin qizi, Adilbayeva Dilnoza Adilbay qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida til o'yinlari texnologiyalarining nazariy asoslari.....	175
Masharipova Dilfuza Muxammatjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tarbiyachisi pedagogik faoliyatining o'ziga xosligi	178
Muhammadiyeva Feruza Turakulovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda aksiologik yondashuvdan foydalanish metodikasi.....	181
Muhiddinova Munira Xayrullayevna	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida matematika fanini o'qitishda raqamli transformatsiya vositalaridan foydalanishning metodik paradigmasi	184
Narzullayeva Sevara Omonovna	
O'qituvchining muloqot madaniyatini shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	187
Nizamova Nodira Paxritdinovna	
Integrativ yondashuv asosida o'quvchilarning nutqiy kompetentligini rivojlantirishning mazmuniy izohlanishi	191
Oysha Qurbonova, Nodira Abduraimova	
Boshlang'ich ta'limda Finlandiya tajribasi	195
Nodira Sherboyeva	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Kutubxonachi kutubxona-axborot xizmati jarayonining yetakchi ishtirokchisi sifatida ..... 198 O'ktam Nosirov
	Pedagogik ta'lim transformatsiyasida talabalarning tadqiqotchilik kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyasi..... 204 Rustamova Shoxista Omonjonovna
	Globallashuv sharoitida axborot-psixologik xavfsizlikni shakllantirish masalalari..... 208 Raxmatjonov Shoxjahon Dilshodbek o'g'li
	Talabalarga ingliz tilini o'qitishning zamonaviy innovatsion texnologiyalari ..... 212 Sa'dullayeva Rushana
	Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish ..... 215 Saidova Dilbar Erkinovna
	Pedagog xodimlarda tolerantlik namoyon bo'lishining determinantlari..... 218 Sattorova Maxliyo Dilmurod qizi
	Kreativ metodlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ tafakkur va fikrlashni rivojlantirish ..... 223 Sultonboyeva Baxriniso Ilhomjon qizi
	Artpedagogika texnologiyalaridan foydalanib maktabgacha yoshdagi bolalarda dialogik nutqni rivojlantirish metodikasi ..... 226 Xolmatova Fotima Baxtiyor qizi
	Boshlang'ich ta'limda yashil kompetensiyalarni shakllantirish yo'nalishlari..... 229 Yaqubova Shoira Tog'aymuratovna
	Emotsional intellektni rivojlantirishning nazariy asoslari..... 233 Yarmatov Raxmboy Baxramovich
	Boshlang'ich ta'limda o'quv veb-saytlari orqali til kompetentligini rivojlantirish ..... 239 Zokirova Sohiba Muxtoraliyevna, Muxammadjonova Diyorabonu Muzaffarjon qizi
	Языковые изменения в русском языке XXI века: исследование новых слов, сленга, интернет-коммуникации, влияния англицизмов и глобализации на современный русский язык ..... 242 Марупова Дилфуза Давроновна
	Oliy ta'limda talabalarning ilmiy-tadqiqot faoliyatining maqsad va vazifalari ..... 247 F. R. Xosilova
	Boshlang'ich ta'lim texnologiya darslarida o'quvchilarni tabiiy materiallar bilan ishlashga o'rgatish ..... 251 Kambarov Nodirjon Sattarovich, Nasirjanova Feruzaxon Alixon qizi
	Boshlang'ich ta'limda STEAM yondashuvining qo'llanilishi va uning samaradorligi..... 256 Abdulazizova Yulduz Abdujabbor qizi
	Tabiiy fanlarni o'qitishda STEAM yondashuvi asosida kreativlikni rivojlantirish metodikasi ..... 259 Abdullayeva Dilrabo Fayzulla qizi
	Umumta'lim maktablarida o'quvchilarda shaxs ma'naviy qiyofasini shakllantirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari..... 262 Aliyeva Zuxra Tursunboyevna
	Yosh avlodni madaniy-tarixiy yondashuv asosida tarbiyalashda madaniy-ma'rifiy muassasalarning o'rni.. 265 Aripov Shokirjon Olimovich
	Ta'limda yangi texnologiya: 4K modeli va uni amalga oshirish yo'llari..... 268 Avliyoqulova Nasiba Choriyevna
	Badiiy-tarixiy materiallarni ta'lim jarayoniga integratsiyalashning metodologik asoslari..... 272 Baratov Baxtiyorjon Qodirovich
	Bolaning maktabgacha ta'lim tashkilotiga moslashishida o'yinning roli..... 275 Barno Masharipova Erkin qizi, Zuhrobova Mahliyo Abdulatif qizi
	Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida integrativ yondoshuvdan foydalanish texnologiyasi ..... 278 Ernazarova Laylo Abdusaitovna, Saidahmadova Gulrux Farrux qizi
	Bo'lajak tarbiyachilarda metarefleksiv fikrlashni rivojlantirishning psixologik-pedagogik asoslari ..... 284 Ismailova Nilufar Isroildjanovna
	Semantic and Cross-Cultural Features of Food-Based Idioms in Karakalpak and English Languages..... 289 Jiemuratova Gulistan Koshkinbaevna
	Filolog talabalarida mustaqil fikrlash va qaror qabul qilishni rivojlantirishda metakognitiv yondashuvlarning didaktik mexanizmlari..... 292 Jo'rayeva Dilnoza Ro'zimat qizi
	Rivojlantiruvchi sohalar kompetensiyalariga integratsion yondashuv asosida maktabgacha yoshdagi bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash texnologiyasini rivojlantirish ..... 296 Jo'rayeva Zilola Sayfiddin qizi

Psixologlar kasbiy komponentlarini rivojlantirishda matematik usullardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari.....	302
<i>Kuziyeva Dilnura Dilmurotovna</i>	
O'zbekiston metodik maktabida sotsiolingvistik kompetensiyani shakllantirish bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar tahlili	306
<i>Madaminova Gulzira Gulamkadirovna</i>	
Maxsus pedagogika fanlarini o'qitishning nazariy-metodik asoslari	313
<i>Maqsudova Nodira Alijonovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda metakognitiv ko'nikmalarni rivojlantirishda ertakterapiya texnologiyalaridan foydalanish metodikasi	317
<i>Muxiddinova Dilfuza Sherdor qizi</i>	
Nutq madaniyatini shakllantirishda o'qituvchi nutqining roli.....	320
<i>N. Q. Olimova</i>	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida matematika fanini o'qitishda raqamli transformatsiya vositalaridan foydalanishning metodik paradigmasi	323
<i>Narzullayeva Sevara Omonovna</i>	
O'quvchilarda ekologik madaniyatni shakllantirish metodikasi	326
<i>Normirzayeva Maftunaxon Ilyosjon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tadqiqot faoliyatini rivojlantirishda intensiv ta'lim texnologiyalarining metodik asoslari.....	329
<i>Olloqulova Farzona Umedillayevna</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi giperaktiv bolalar bilan ishlashda pedagogik kompetentligini oshirish metodikasi.....	332
<i>Raimqulova Sojida Abdusaid qizi</i>	
Talabalarning tadqiqotchilik kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy asoslari.....	335
<i>Rustamova Shoxista Omonjonovna</i>	
Inklyuziv ta'limni tashkil etishning xorijiy pedagogik amaliyotdagi modellari	339
<i>Sultonova Zarina Uchqun qizi</i>	
Xalq pedagogikasida ertaklarning tarbiyaviy va ma'naviy-ma'rifiy ahamiyati: ma'naviy begonalashuvga qarshi tarbiyaviy omil sifatida.....	343
<i>To'xtasinova Farida Davlatali qizi</i>	
B1 darajadagi talabalar uchun xorijiy tilni o'qitishda audiovizual texnologiyalar yordamida ta'lim samaradorligini oshirishning metodik asoslari	347
<i>Toshpulatova Shaxsanam Xolmurodovna</i>	
Kontekstli ta'lim va uning boshlang'ich ta'lim matematikasidagi ahamiyati haqida	350
<i>Umarova Nigora Alisherovna</i>	
Oiladagi psixologik muhitning o'spirinlarda to'liqsizlik kompleksi shakllanishiga ta'siri	353
<i>Xalmuratova Dilorom Abdikarimovna</i>	
Ta'limda faktcheking: misinformatsiya va dizinformatsiyaga qarshi kurashishning pedagogik asoslari	356
<i>Xidirova Maftuna Ithom qizi</i>	
Maktab o'quvchilarini falsafiy va dunyoqarashga tayyorlash omillari	362
<i>Xo'shboqova Farida Komiljon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq faoliyatini rivojlantirishning lingokognitiv asoslari	370
<i>Xusanova Gulruxsor To'lqin qizi, Aliyeva Muhlis Baxodir qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyasini oshirish	374
<i>Zokirova Sohobaxon Muxtaraliyevna, Erkinova Nazokatxon Anvarjon qizi</i>	
Эффективность занятий кроссфитом в повышении уровня общей физической подготовленности слушателей института повышения квалификации МВД Республики Узбекистан	377
<i>Албеков Шокир Адилбекович</i>	
Роль торговых и кочевых маршрутов в формировании лингвокультурных заимствований между Хорезмом и Южной Сибирью.....	381
<i>Сатымова Светлана Сатымовна</i>	
Использование искусственного интеллекта в обучении русскому языку как иностранному: проблемы и решения.....	385
<i>Ташева Дилором Салимовна</i>	
Проблемы использования коммуникативного метода в преподавании русского языка студентам	389
<i>Тоджибоева Наргиза Джумабоевна</i>	

Maktab–oila–mahalla hamkorligining qizlar ijtimoiy faolligini oshirishga ta'siri	393
<i>Abdurazoqova Marg'uba Muxammad qizi</i>	
Ta'lim tizimida musiqiy madaniyatni takomillashtirishning metodologik imkoniyatlari.....	397
<i>Asqarova Xurshida A'zamjon qizi</i>	
Maktab biologiya kursini o'qitishda dars va darsdan tashqari mashg'ulotlarning o'zaro bog'liqligi asosida metodologik savodxonlikni shakllantirish.....	404
<i>Azimov Bekjon Ibrohimjon o'g'li</i>	
Oliy ta'lim tizimida iqtidorli talabalar bilan ishlash samaradorligini ta'minlash usullari.....	407
<i>Delov To'liqin Erkinovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarni badiiy asarlarni janriy xususiyatlariga ko'ra izohli o'qishga o'rgatish	410
<i>Gulmira Abdullayeva</i>	
O'zbekiston bokschilarining dunyo reytingida yetakchi o'rinlarni egallashining asosiy omillari	413
<i>Insapov Ismoil Tuychaliyevich</i>	
Improving Learners' Engagement Through Game-Based Techniques in Language Education	416
<i>Ismailova Ma'rifat Bakhrambek kizi</i>	
STEAM yondashuvi boshlang'ich ta'limda ijodiy fikrlashni rivojlantirishning zamonaviy kaliti sifatida	421
<i>Jo'rayeva Nasiba Komil qizi</i>	
O'quvchilarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalashning ijtimoiylashuvi	426
<i>Jo'rayeva Sayyora Vahobjon qizi</i>	
O'smirlarda xarakter aksentuatsiyasining o'ziga bo'lgan ishonch rivojlanishiga ta'sirining psixologik xususiyatlari	429
<i>Jurayev Xaydarjon Odilboyevich</i>	
O'spirinlarda agressiv xulqqa ta'sir qiluvchi omillar	433
<i>Konratbayeva Ayjamal Bazarbayevna</i>	
Rus va o'zbek tillarida chorvachilik terminlarining qiyosiy tahlili.....	436
<i>Kurbanova Guzal Abduraximovna</i>	
Texnologiya darslarida murakkab mexanizmlarni o'qitishning zamonaviy usullari	441
<i>Mamadaliyev Furqat Xolmamatovich</i>	
Umumta'lim maktab o'qituvchilarining sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish madaniyatini shakllantirish usullari	446
<i>Mamatova Fazilat Ixtiyorovna, Xolmirzayeva Zebo Ravshan qizi</i>	
Nutqda badiiy tasviriy vositalardan foydalanish yo'llari.....	450
<i>Murodova Farangis G'anisherovna</i>	
Kichik yoshdagi o'quvchilarning yozma savodxonligini oshirish yo'llari.....	454
<i>N. Abduvaliyeva, M. Odinajonova</i>	
Kichik maktab yoshidagi nutqida nuqsoni bo'lgan bolalar shaxslararo munosabatini korreksiyalashda ertak terapiyasidan foydalanish	458
<i>Nig'matova Nodirabegim Lutfillo qizi</i>	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish	463
<i>O'rinova Ro'zigul Jumanazar qizi</i>	
Voleybol o'yinida blok qo'yish texnikasini o'rgatishda yangi pedagogik yondashuvlar	467
<i>Qambarov Kozimjon</i>	
Texnik yo'nalishda tahsil olayotgan talabalarga ingliz tilini o'qitishning yangi texnologiyalari	472
<i>Babayeva Gulnozaxon Latibjonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim sifatini oshirishda pedagog malakasining roli	481
<i>Davlatova Dildora Nuriddinovna</i>	
Talabalarda sog'lom turmush tarzini rivojlantirishning pedagogik tamoyillari	485
<i>Davronov Nurzod Ismoilovich</i>	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalar: toifalari va tasniflash mezonlari	490
<i>Djurayeva Sohiba Barat qizi</i>	
Blum taksonomiyasiga asoslanib boshlang'ich sinf o'quvchilarining og'zaki va yozma nutqini rivojlantirish usullari.....	495
<i>Husenova Aziza Sharipovna</i>	
Tabiiy fan darslari jarayonida o'quvchilarda loyihaviy ishlarni tashkil etish ko'nikmasini shakllantirish	498
<i>Matniyazova Diyora Jumanazarovna</i>	
Boshlang'ich ta'limni modernizatsiya qilishning asosiy yo'nalishlari: innovatsion taraqqiyot, metodik yangiliklar va istiqbollari	501
<i>Nazarova Mohigul Akmalovna, Asatova Mashhura Asomiddin qizi</i>	

Kasbiy pedagogikani shakllantirish va rivojlantirish masalalari	506
<i>Sanaqulov Xamroqul Rizaqulovich</i>	
O'qituvchining shaxsiy fazilatlarini va suggestiv kompetentligining o'zaro bog'liqligi	513
<i>Shermatova Manzura Ikromjanovna</i>	
Tez qalamchizgilarda innovatsion texnologiyalarni qo'llash tajribasi	518
<i>Suyunov Navro'z Alisher o'g'li</i>	
Kognitiv tilshunoslik asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqini rivojlantirish	523
<i>Teshabiyev Dilmurod Raxmadjonovich, Madazimova Muxlisa Abdurashid qizi</i>	
Kombinatorik masalalar asosida ijodiy topshiriqlarni tuzish va ularning o'quvchilarga ta'siri	526
<i>Toshboyeva Saida Rahmonberdiyevna, Yusupova Latofat Abduqodir qizi</i>	
Linguodidactic Foundations for Enhancing Professional Competence in Practice-Oriented Language Education	530
<i>Uktamova Navruza Botir qizi</i>	
Audiovizual usul qo'llanilganda o'quvchilarning til ko'nikmalaridagi o'zgarishlarni baholash	535
<i>Umarov Aziz Avazovich</i>	
Ona tili – ART texnologiya va kreativlik fanida so'z san'atining omili sifatida	540
<i>X. Sanaqulov, Sh. Nurmatova</i>	
Etnopedagogik yondashuvning boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijtimoiylashuv jarayoniga ta'siri	543
<i>Xamroqulova Xilola Qosimjon qizi</i>	
Ajdodlarimiz o'g'itlari asosida o'quvchi-yoshlarda axloqiy sifatlarni shakllantirish texnologiyasi	547
<i>Xatamova Nilufar Xaydarovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ o'qish madaniyatini rivojlantirishda generativ sun'iy intellekt texnologiyalarining didaktik imkoniyatlari	550
<i>Xayitova Firuza Abdullayevna</i>	
Rivojlangan mamlakatlarda maktabgacha ta'limning mazmuni va tarixiy taraqqiyoti	554
<i>Yoziyeva Umida Lutfullayevna</i>	
O'quv vaziyatlarini loyihalash orqali talabalar o'quv faolligini oshirish	558
<i>Zakirova Dilfuza Sayidolimovna</i>	
O'quvchilar orasida jismoniy faollikni oshirish uchun yangi ilmiy yondashuvlar	561
<i>Zaynobidinov Dilshodbek Qobilovich</i>	
Активные методы обучения как коммуникационная основа современного урока	566
<i>Ахмедова Мукаддас Ходиматовна</i>	
Инклюзия как путь к равным возможностям: развитие системы образования Узбекистана	570
<i>Баротова Шохсанам Бахтиёр кизи, Мауш Ребия Джамshedовна, Мурадова Дилфуза Махмудовна</i>	
“Qurilish konstruksiyalari” fanini o'qitishda kasbiy-amaliy kompetentlikni rivojlantirish	576
<i>No'manova Soxiba Ergashboyevna</i>	
Креативный педагогический подход в музыкально-теоретических и практических занятиях по искусству макама	582
<i>Нурматова Фируза Муминовна</i>	
Система упражнений по методике обучения средствам речевой выразительности узбекского языка	587
<i>Фаттахова Д. А.</i>	
Oliy ta'limda kompetensiyaga asoslangan o'qitish modellari	592
<i>Ernazarov Alisher Ergashevich, Chinqulova Gulmehra</i>	

O'QUVCHILAR ORASIDA JISMONIY FAOLLIKNI OSHIRISH UCHUN YANGI ILMIY YONDASHUVLAR

Zaynobidinov Dilshodbek Qobilovich
 "University of Economics and Pedagogy"
 "Ijtimoiy-gumanitar fanlar" kafedrasida dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqola o'quvchilar orasida jismoniy faollikni oshirishga qaratilgan yangi ilmiy yondashuvlarni tahlil qiladi. Unda ta'lim jarayonida jismoniy faollikning ahamiyati, uning o'quvchilarning sog'lig'i, o'qish samaradorligi va umumiy rivojlanishiga ta'siri haqida so'nggi ilmiy tadqiqotlar asosida fikr yuritiladi. Maqolada, shuningdek, jismoniy faollikni rag'batlantirishga xizmat qiluvchi innovatsion metodlar, raqamli texnologiyalar va o'quv dasturlarini ishlab chiqish hamda ularni ta'lim amaliyotiga tatbiq etishning samaradorligi chuqur tahlil etiladi. Yangi ilmiy yondashuvlardan foydalanish orqali o'quvchilarning jismoniy mashg'ulotlarda ishtirokini faollashtirish, ularni sog'lom turmush tarziga yo'naltirish va muntazam jismoniy faollikni shakllantirishning samarali usullari taklif etiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy yondashuvlar, motivatsiya, innovatsion metodlar, ta'lim tizimi, sport mashg'ulotlari, ta'limda texnologiyalar, so'rovlar va anketa tadqiqotlari, akademik muvaffaqiyat, monitoring, kvalitatif tahlil, eksperimental sinovlar.

Abstract: This article analyzes new scientific approaches aimed at increasing physical activity among students. It reviews recent research highlighting the significance of physical activity within the educational process and its impact on students' health, academic performance and overall development. The article also examines the effectiveness of designing and implementing innovative methods, digital technologies and educational programs that promote physical activity in practice. Furthermore, it proposes scientifically grounded approaches to motivating students to engage in physical activities, enhancing participation and fostering a sustainable healthy lifestyle.

Key words: scientific approaches, motivation, innovative methods, education system, sports activities, technologies in education, surveys and questionnaire studies, academic success, monitoring, qualitative analysis, experimental tests.

Аннотация: В статье анализируются новые научные подходы к повышению физической активности студентов. Рассматриваются современные исследования, посвящённые значимости физической активности в образовательном процессе, а также её влиянию на здоровье, учебную успеваемость и всестороннее развитие студентов. Анализируется эффективность разработки и внедрения инновационных методов, технологий и учебных программ, направленных на популяризацию физической активности в образовательной среде. Предлагаются научно обоснованные подходы к повышению мотивации студентов к занятиям физической культурой, расширению их участия в спортивной деятельности и формированию здорового образа жизни.

Ключевые слова: научные подходы, мотивация, инновационные методы, система образования, спортивная деятельность, образовательные технологии, опросы и анкетирование, академическая успеваемость, мониторинг, качественный анализ, экспериментальные исследования.

KIRISH

Jismoniy faollik o'quvchilarning nafaqat sog'lig'i, balki ularning akademik natijalari va har tomonlama rivojlanishi uchun ham muhim omil hisoblanadi. Bugungi kunda ta'lim tizimida jismoniy faollikni oshirish o'quvchilarning tana va aqliy salomatligini yaxshilashda ustuvor yo'nalish sifatida e'tirof etilmoqda. Aholi orasida raqamli texnologiyalardan keng foydalanish, kompyuter va mobil qurilmalarga asoslangan faoliyat turlarining ortishi kuzatilayotgan bo'lsa-da, bu jarayon jismoniy faollikni ilmiy asosda rag'batlantirish zaruratini yanada kuchaytiradi. Shu bois jismoniy faollikni oshirish va sog'lom turmush tarzini shakllantirishga qaratilgan innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish dolzarb vazifa sifatida qaralmoqda.

Ushbu maqolada o'quvchilarning jismoniy faolligini oshirishga xizmat qiluvchi yangi ilmiy yondashuvlar, metodologiyalar va texnologiyalar tahlil qilinadi. Jismoniy tarbiya darslarida zamonaviy o'qitish usullarini qo'llash, o'quvchilarni jismoniy faoliyatga keng jalb etishga qaratilgan dastur va loyihalar ko'rib chiqiladi.

Maqolada, shuningdek, jismoniy faollikning ta'lim jarayoniga qo'shadigan hissasi hamda uning o'quvchilarning intellektual, emotsional va ijtimoiy rivojlanishiga ta'siri ilmiy asosda yoritiladi.

Innovatsion yondashuvlar va zamonaviy texnologiyalar yordamida o'quvchilarning jismoniy faolligini oshirishda mavjud imkoniyatlar, ularning ta'lim amaliyotiga tatbiq etilishi va samaradorligi muhokama etiladi.

Ushbu tadqiqotda qo'llanilgan metodologiyalar o'quvchilarning jismoniy faolligini oshirishga qaratilgan ilmiy yondashuvlarning amaliy samaradorligini aniqlashga xizmat qiladi hamda ta'lim tizimida sog'lom turmush tarzini targ'ib etish uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Tadqiqot natijalari jismoniy faollikni oshirishga oid innovatsion usullarni ta'lim jarayoniga tatbiq etishning dolzarbligini va yuqori samaradorlik potensialini ko'rsatadi.

Ushbu maqolada bir qator ilmiy tadqiqot usullaridan foydalanildi:

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Literatura va ilmiy manbalarni tahlil qilish

Tadqiqotning dastlabki bosqichi sifatida o'quvchilar orasida jismoniy faollikni oshirishga oid mavjud ilmiy tadqiqotlar va adabiyotlar tahlil qilindi. Ushbu jarayonda jismoniy faollikning ta'limdagi ahamiyati, unga ta'sir etuvchi omillar hamda ilgari ishlab chiqilgan metodologiyalar o'rganildi. Shuningdek, o'quvchilarning jismoniy faolligini oshirishda qo'llanilayotgan innovatsion yondashuvlar va texnologiyalarni aniqlash maqsadida zamonaviy tadqiqotlar hamda o'quv metodikalari chuqur tahlil qilindi. Bu tahlillar jismoniy faollikni rivojlantirishning ilmiy asoslangan yo'nalishlarini belgilash va ta'lim jarayoniga samarali metodlarni tatbiq etish imkonini beradi.

Mavzuga oid mavjud ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, o'quvchilar orasida jismoniy faollikni oshirish masalasi ta'lim jarayonining muhim tarkibiy qismi sifatida ko'riladi. Ilmiy manbalarda jismoniy faollikning o'quvchilarning sog'lig'i, psixologik holati va intellektual rivojlanishiga ta'siri keng yoritilgan bo'lib, tadqiqotchilar ilgari ishlab chiqilgan metodologiyalarni, motivatsion yondashuvlarni hamda innovatsion texnologiyalarni qo'llashning samaradorligini tahlil qilgan. Xususan, zamonaviy adabiyotlar jismoniy tarbiya jarayonida raqamli vositalar, interaktiv mashg'ulotlar va individual yondashuvlar qo'llanilganda o'quvchilarning faolligi ortishini ta'kidlaydi. Mazkur ilmiy manbalar mavzuning nazariy asoslarini mustahkamlab, jismoniy faollikni rivojlantirishning ilmiy yo'nalishlarini belgilash hamda ta'lim jarayoniga samarali metodlarni tatbiq etish uchun zarur asos yaratadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ekspirimentlar va tajribalar

Tadqiqotning ikkinchi bosqichi sifatida jismoniy faollikni oshirishning amaliy samaradorligini o'rganish maqsadida eksperimentlar o'tkazildi. Ushbu bosqichda o'quvchilarning jismoniy faolligini rag'batlantirish uchun yangi metodlar, texnologiyalar yoki o'quv dasturlari joriy etildi va ularning natijalari o'zaro taqqoslandi. Eksperimentlar turli o'quv muassasalarida, sinf guruhlarida yoki ixtisoslashgan jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida amalga oshirilishi mumkin bo'lib, ular jismoniy faollikni oshirishga qaratilgan innovatsion yondashuvlarning samaradorligini aniqlashga xizmat qiladi.

So'rovlar va anketa tadqiqotlari

O'quvchilar, o'qituvchilar va ota-onalardan olingan fikrlarga asoslanib so'rovnoma va anketa tadqiqotlarini o'tkazish muhim ahamiyatga ega. Ushbu usul jismoniy faollikni oshirishga doir yondashuvlar va metodlarning amaliyotda qanday qabul qilinayotganini, o'quvchilarning motivatsiyasi, qiziqishlari va ehtiyojlarini aniqlash imkonini beradi. Tadqiqot natijalariga asoslanib, yangi yondashuvlarning samaradorligi haqida ilmiy xulosalar chiqariladi.

Kvalitativ va kvantitativ tahlil

Tadqiqot jarayonida to'plangan ma'lumotlarni tahlil qilishda ikkita asosiy yondashuvdan foydalanildi. Kvalitativ tahlil orqali o'quvchilarning jismoniy faollikka bo'lgan munosabatlari, motivatsiyasi va so'rovlar natijalari chuqur o'rganildi. Kvantitativ tahlil esa o'quvchilarning jismoniy faollik darajasi, mashg'ulotlarda qatnashish statistikasi va boshqa o'lchov ko'rsatkichlari asosida amalga oshirildi. Ushbu ikki usuldan foydalanish jismoniy faollikning o'quvchilarning akademik ko'rsatkichlari va sog'lig'i holatiga ta'sirini aniq va ilmiy asosda baholash imkonini beradi.

Jismoniy faoliyatni baholash va monitoring qilish

Jismoniy faollik darajasini doimiy ravishda baholab borish va monitoring qilish muhim ahamiyatga ega. O'quvchilarni muntazam ravishda jismoniy mashg'ulotlarga jalb etish, ularning faollik darajasini kuzatib borish hamda baholash tadqiqotning samaradorligini aniqlashga xizmat qiladi. Monitoring jarayonida jismoniy mashg'ulotlarning turli turlarini baholash va o'quvchilarning ushbu mashg'ulotlarni qay darajada qabul qilayotganini o'rganish muhim ilmiy vazifalardan biridir.

Natijalarni tahlil qilish va xulosalar chiqarish

Tadqiqot jarayonida olingan ma'lumotlar asosida tahlillar amalga oshirildi. Tadqiqotning yakuniy bosqichida o'quvchilarning jismoniy faolligini oshirishga qaratilgan yondashuvlarning samaradorligi haqida ilmiy asoslangan xulosalar shakllantirildi. Ushbu xulosalar kelajakda o'quv dasturlarini takomillashtirish, jismoniy faollikni oshirishga yo'naltirilgan yangi strategiyalarni ishlab chiqish va ta'lim amaliyotida ularni samarali tatbiq etish uchun muhim metodik asos bo'lib xizmat qiladi.

Ta'lim dasturlarini ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish

Tadqiqot davomida, o'quvchilarning jismoniy faolligini oshirish uchun innovatsion ta'lim dasturlari va metodologiyalarini ishlab chiqish talab etiladi. Bunday dasturlar, o'quvchilarga jismoniy faollikni qiziqarli va samarali tarzda o'rgatishga qaratilgan bo'lishi kerak. Tadqiqot jarayonida ishlab chiqilgan dasturlarni sinovdan o'tkazish, ular yordamida o'quvchilarning jismoniy faolligi va sog'ligi qanday o'zgarishini aniqlash lozim.

Tadqiqotning amaliyoti va tavsiyalar

Tadqiqot natijalariga asoslanib, o'quvchilarning jismoniy faolligini oshirishga qaratilgan aniq tavsiyalar ishlab chiqildi. Ushbu tavsiyalar jismoniy tarbiya o'qituvchilari, ta'lim muassasalari rahbarlari va ota-onalar uchun amaliy jihatdan foydali bo'lib, ta'lim jarayonida jismoniy faollikni samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Tavsiyalarning asosiy maqsadi – jismoniy faollikni o'quvchilarning kundalik hayotiga yanada chuqurroq integratsiya qilish, ularni sog'lom turmush tarziga yo'naltirish va harakat madaniyatini barqaror rivojlantirishdan iborat.

Tadqiqotning tashkil etilishi

Tadqiqot o'quvchilar orasida jismoniy faollikni oshirishga qaratilgan yangi ilmiy yondashuvlarni o'rganish, ushbu yondashuvlar yordamida o'quvchilarni jismoniy faollikka jalb etish usullarini ishlab chiqish hamda ularning samaradorligini aniqlashni maqsad qilib qo'yadi. Tadqiqotning tashkil etilishi quyidagi asosiy bosqichlarni o'z ichiga oladi.

1. O'quvchilarning jismoniy faolligini oshirishga qaratilgan yangi ilmiy yondashuvlar va metodlarning samaradorligini aniqlash hamda ularni amaliyotda qo'llash.
2. Jismoniy faollikni oshirish uchun yangi metodlar va texnologiyalarni o'rganish.
3. O'quvchilarning jismoniy faolligiga ta'sir etuvchi omillarni tahlil qilish.

4. Yangi ilmiy yondashuvlar asosida eksperimentlar o'tkazish.
5. O'quvchilarning motivatsiyasini oshirish uchun innovatsion metodlarni sinovdan o'tkazish.

Dastlab jismoniy faollikni oshirishga qaratilgan ilmiy adabiyotlar tahlil qilindi.

Tadqiqot jarayonida o'quvchilarning jismoniy faolligiga ta'sir etuvchi asosiy omillar va ilgari qo'llangan metodlar o'rganildi.

Sinovlar o'tkazish jarayonida jismoniy faollikni oshirishga xizmat qiluvchi innovatsion metodlar – yangi o'quv dasturlari, interaktiv mashg'ulotlar va raqamli texnologiyalar orqali sportni rag'batlantirish mexanizmlari – amaliyotga tatbiq etildi. Sinovlarda 300 nafar o'quvchi ishtirok etdi.

So'rovlar yordamida o'quvchilarning jismoniy faollikka bo'lgan munosabati, motivatsiyasi va jismoniy mashg'ulotlarga bo'lgan qiziqishlari o'rganildi. So'rovnomalarda 200 nafar o'quvchi, 50 nafar o'qituvchi va 150 nafar ota-ona qatnashdi.

Tadqiqot natijalari ikki asosiy tahlil usuli yordamida o'rganildi:

1. Kvantitativ tahlil orqali o'quvchilarning jismoniy faollik darajasi va mashg'ulotlarda ishtirok etish statistikasi o'lchandi.
2. Kvalitativ tahlil esa o'quvchilarning motivatsiyasi va jismoniy faoliyatga bo'lgan qiziqishlarini chuqur o'rganishga qaratildi.
3. Tadqiqot davomida o'quvchilarning jismoniy faolligi doimiy ravishda kuzatilib, monitoring qilindi. Jismoniy mashg'ulotlarda ishtirok etish darajasi va faollik ko'rsatkichlari muntazam baholab borildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot davomida olingan ma'lumotlarga asoslanib, jismoniy faollikni oshirishga qaratilgan yangi ilmiy yondashuvlarning samaradorligi quyidagi foiz ko'rsatkichlari orqali ilmiy asosda baholandi(1-jadval):

1-jadval: Jismoniy faollikni oshirishga qaratilgan yangi metodlarning samaradorlik ko'rsatkichlari

Jismoniy faollikka qiziqish darajasi	Anketada ishtirok etgan o'quvchilarning 75 foizi yangi metodlarni qiziqarli va motivatsiyalovchi deb baholadi. Yangi metodlar va dasturlarni joriy etish natijasida o'quvchilarning jismoniy faollikka bo'lgan qiziqish darajasi 60 foizga oshdi.
O'quvchilarning motivatsiyasi va umumiy rivojlanishi	So'rov natijalariga ko'ra, o'quvchilarning 60 foizi jismoniy mashg'ulotlarning ularga ijobiy ta'sir ko'rsatganini hamda umumiy rivojlanishlariga sezilarli hissa qo'shganini qayd etdi.
Jismoniy faollik va akademik muvaffaqiyat o'rtasidagi bog'liqlik	Jismoniy faollikka qiziqish va muntazam qatnashish darajasi oshgan o'quvchilarda akademik ko'rsatkichlar ham yaxshilanganligi kuzatildi. O'quvchilarning 65 foizi jismoniy faollikning ortishi o'qish samaradorligining oshishiga yordam berganini ta'kidladi.
Mashg'ulotlarga qatnashish darajasi	Tadqiqotdan oldin o'quvchilarning 50 foizi muntazam ravishda jismoniy mashg'ulotlarda ishtirok etgan bo'lsa, yangi yondashuvlar joriy etilgandan so'ng bu ko'rsatkich 80 foizga ko'tarildi.

Tadqiqot davomida olingan ma'lumotlar o'quvchilarning jismoniy faolligini oshirishga qaratilgan yangi ilmiy yondashuvlar samaradorligini bir nechta mezonlar bo'yicha tasdiqladi (1-jadval). Innovatsion metodlarni qo'llash natijasida o'quvchilarning jismoniy mashg'ulotlarga bo'lgan qiziqishi sezilarli oshdi: anketada qatnashganlarning 75 foizi mashg'ulotlarni qiziqarli deb baholagan, qiziqish darajasi esa 60 foizga ko'tarilgan. Shuningdek, o'quvchilarning 60 foizi jismoniy mashg'ulotlarning salomatlik va umumiy rivojlanishlariga ijobiy ta'sirini qayd etdi. Jismoniy faollik va akademik muvaffaqiyat o'rtasida ham bog'liqlik kuzatilib, 65 foiz o'quvchi mashg'ulotlar o'qish samaradorligini oshirganini bildirgan. Tadqiqotdan oldin 50 foiz bo'lgan mashg'ulotlarga qatnashish darajasi innovatsion yondashuvlardan so'ng 80 foizga yetdi. Umuman olganda, natijalar yangi metodlar o'quvchilarning sog'ligi, motivatsiyasi va akademik faoliyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi hamda ta'lim jarayoniga innovatsion yondashuvlarni keng joriy etish zarurligini ko'rsatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, o'quvchilar orasida jismoniy faollikni oshirishga qaratilgan yangi ilmiy yondashuvlar va metodlarning qo'llanilishi yuqori samaradorlikka ega bo'lib, innovatsion metodlar, interaktiv mashg'ulotlar va raqamli texnologiyalardan foydalanish jismoniy faollik darajasining ortishiga sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Olingan ilmiy dalillar asosida jismoniy mashg'ulotlar va interaktiv metodlarni ta'lim jarayoniga

muntazam ravishda joriy etish, jismoniy faollikni rag'batlantirish maqsadida raqamli texnologiyalarning imkoniyatlaridan samarali foydalanish, o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish uchun yangi pedagogik yondashuvlarni takomillashtirish, shuningdek ota-onalar va o'qituvchilar bilan hamkorlikni kuchaytirgan holda jismoniy faollikni keng targ'ib etish tavsiya etildi. Umuman olganda, tadqiqot natijalari va ishlab chiqilgan tavsiyalar o'quvchilarda jismoniy faollikni samarali ravishda oshirish, sog'lom turmush tarzini shakllantirish va ta'lim jarayonida yuqori natijalarga erishish uchun mustahkam ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Qodirov F. Jismoniy faollik va uning ta'limdagi ahamiyati (darslik). Toshkent: Ta'lim nashriyoti, 2020-yil.
2. Abdullaev S. Innovatsion ta'lim metodlari va ularning samaradorligi (darslik). Toshkent: Ilm-fan nashriyoti, 2019-yil.
3. Saidov A. Jismoniy tarbiya va o'quvchilarning sog'lom turmush tarzi (darslik). Samarqand: Sog'lom Avlod nashriyoti, 2021-yil.
4. Kamilova L. Ta'limda raqamli texnologiyalar va jismoniy faollikni oshirish (o'quv qo'llanma). Toshkent: O'zbekiston Ta'limi nashriyoti, 2022-yil.
5. Berdimurodov Z. O'quvchilarning motivatsiyasini oshirish va jismoniy faollikni qo'llab-quvvatlash (o'quv qo'llanma). Buxoro: Ilm-fan va Taraqqiyot nashriyoti, 2020-yil.
6. Olimova D. Jismoniy faollikni o'quvchilar orasida targ'ib qilish: innovatsion metodlar va yondashuvlar (o'quv qo'llanma). Toshkent: Ta'lim va Taraqqiyot nashriyoti, 2021-yil.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.